

складається, головним чином, з навичок техніки читання (перцептивних), слухових і мовних відповідно до використання ділової англійської. У цю же групу варто віднести й особливі навички правильного володіння англійською діловою термінологією.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бахтиярова Х.Ш., Кашин С.А., Кудина В.В. О формировании познавательной активности и самостоятельности студентов в процессе преподавания русского языка как иностранного // Проблемы высшей школы. – К.: Вища школа, 1988. – Вып.64. – С.40-44.
2. Гаврилова Г.Л. Формирование профессиональной самостоятельности у будущего учителя в процессе обучения в вузе. Автореф. дисс. ... к.пед.н. – Казань, 1992.
3. Голубева М.А. Педагогические условия формирования основ диалектического мышления студентов в процессе преподавания общественных наук. Автореф. дисс. ... к.пед.н. – К., 1986.
4. Есипович К.В. Управление познавательной деятельностью учащихся при изучении иностранных языков в средней школе. – М.: Просвещение, 1988. – 191 с.
5. Заболотська О.О. Методика викладання іноземних мов у ВНЗ. – Херсон: Айлант, 2010. – 288 с.
6. Заскалта С.Г. Організація самостійної пізнавальної діяльності студентів сільськогосподарського інституту (за матеріалами вивчення іноземних мов). – Дис. ... к. пед.н. – Київ, 2000.
7. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение. – К.: Вища школа, 1990. – 248 с.
8. Половникова Н.А. Система воспитания познавательной самостоятельности школьников. – Казань, 1975.
9. Салистра И.Д. Очерки методам обучения иностранным языкам. Система упражнений и система занятий. – М.: Высшая школа, 1966. – 52 с.

Матвеева Е.С.

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ НАВЫКОВ ВЛАДЕНИЯ ДЕЛОВЫМ АНГЛИЙСКИМ ЯЗЫКОМ В ПРОЦЕССЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ

Тематика статті пов'язана з особливостями формування професійних навичок при вивченні ділового англійського мови в процесі самостійної познавальної діяльності студентів неязыковых ВУЗОВ.

Ключевые слова: самостоятельная познавательная деятельность, деловой английский язык.

Matveyeva K.S.

FEATURES OF FORMING BUSINESS ENGLISH SKILLS IN THE PROCESS OF STUDENTS' SELF-LEARNING

The subject of the article is related to the features of forming of professional skills at the study of Business English in the process of students' self-learning.

Key words: students' self-work, Business English.

УДК 378.147:371.1:8

Нагрибельна І.А.

САМОСТІЙНА РОБОТА З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК СКЛADOVA ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Стаття репрезентує аналіз процесу організації та керівництва самостійною роботою в аспекті лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів початкової ланки освіти.

Ключові слова: лінгводидактична підготовка, самостійна робота, форми та види самостійної роботи, якість професійної підготовки.

Постановка проблеми. Аналізуючи хід реформи загальноосвітньої школи та перебудови вищої освіти, було з'ясовано, що серед численних проектів та програм, запропонованих у галузі освіти, виокремлюється аспект дотримання модульно-рейтингової системи навчання.

У структурі означеної системи важливе місце займає блок самостійної роботи. У контексті вимог Болонської декларації цей аспект роботи є одним із визначальних критеріїв якості сучасної вищої освіти.

Актуальність дослідження проблеми зумовлена усвідомленням означених вище факторів та розумінням того, що професійно-методична підготовка вчителя початкової школи визначається не тільки його теоретичною підготовкою але й здатністю до самоосвіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, пов'язаних із проблемою самостійної роботи як складової професійно-методичної підготовки майбутніх фахівців початкової школи, дозволив констатувати наявність наукового інтересу до означеного питання. У різні часи у своїх працях дану проблему порушували такі вчені: В.Гецов (1984 р.) [2]; Н.Кічук (1991 р.) [4]; О.Мороз, В.Сластьонін, Н.Філіпенко (1997 р.) [5]; М.Пентиліук (2002 р.), Т.Потоцька (2006 р.) [6]. В аналізованих працях висвітлено науковий погляд на самостійну роботу студентів як на ефективний засіб розвитку педагогічної майстерності та професійної підготовки майбутніх учителів.

Ураховуючи погляди науковців, виділяємо актуальний аспект означеної проблеми, якому присвячено дану статтю.

Мета статті полягає в аналізі самостійної роботи з методики навчання української мови як важливої складової професійно-методичної підготовки майбутніх фахівців початкової школи.

У працях М.Пентиліук акцентується увага на тому, що сучасному вчителю початкової школи потрібна така підготовка, яка б дозволила йому вибрати певну методичну систему із цілої низки існуючих, а потім професійно грамотно реалізувати її на практиці [6]. Важливу роль у цьому процесі відіграє самостійна робота. У вивченні курсу “Методика навчання української мови” майбутніми вчителями початкової школи самостійна робота має особливе значення. У першу чергу, це пов'язано з обмеженою кількістю годин, що передбачені навчальним планом. Так, наприклад, на факультеті дошкільної та початкової освіти це становить: на третьому курсі – 22 год. лекційних і 34 год. практичних занять. А на четвертому курсі – 32 год. лекційних та 50 год. практичних, ураховуючи, що на четвертому курсі передбачено складання державного іспиту з фахових методик для отримання ОКР “Бакалавр”.

Таким чином, роль самостійної роботи в контексті професійно-методичної підготовки зростає, оскільки даний вид діяльності дає можливість опрацювати студентам велику кількість навчального матеріалу.

Сучасна лінгводидактика оперує достатньою кількістю класифікаційних типів самостійної роботи, проте всі вони мають дещо спрощений вигляд, який структурно складається з трьох блоків:

- мотиваційний;
- технологічний;
- організаційний.

Структура керівництва самостійною роботою з курсу “Методика навчання української мови” має подібний вигляд. Проте аналіз класифікаційних типів дозволяє вважати найбільш обґрунтованою класифікацію, висунуту П.І.Підкасистим[7]. Він виділяє:

- самостійну роботу за зразком;
- реконструктивно-варіативну;
- частково-пошукову;

– творчо-дослідницьку.

Основою пропонованої структури професійно-методичної підготовки вважаємо мотиваційно-психологічну підготовку, оскільки саме вона є рушійною силою й мотивом професійного становлення і самовдосконалення майбутніх учителів початкових класів: зумовлює їхні пізнавальні потреби, інтереси та мотиваційно-ціннісні орієнтації в галузі викладання рідної мови, сприяє формуванню в них високої культури усного й писемного мовлення, розвитку емоційної сфери, професійно важливих здібностей (виразно читати, каліграфічно писати тощо). Усе зазначене, без сумніву, позитивно впливає на ефективність процесу засвоєння студентами методичних знань і вироблення в них необхідних умінь і навичок.

Під час проведення самостійної роботи вагому роль відіграє вибір форми її реалізації. Виділяють індивідуальну, групову, колективну форми а також за участю (без участі) викладача. Правильний вибір форми роботи сприяє активізації творчого мислення студентів, розвиває їх дослідницькі вміння. Наприклад, під час самостійного опрацювання окремих питань з теми “Етапи навчання грамоти” доцільною є групова робота, коли студенти репрезентують відомості про методику каліграфічного письма. Або демонструють різні види наочності, що використовується в післябукварний період. Проте під час вивчення теми “Критерії оцінювання учнівських робіт. Класифікація помилок” доречною є індивідуальна робота, під час якої студенти мають вдумливо ознайомитись із критеріями оцінювання та продемонструвати викладачеві перевірені ними письмові роботи молодших школярів із подальшим аналізом.

До найбільш ефективних видів самостійної роботи відносять:

1. Читання відповідних розділів у підручниках і навчальних посібниках, професійно-орієнтоване читання методичних статей.
2. Укладання переліку наукових статей з певної теми та анотування тих, що є найбільш актуальними. Даний перелік може поповнюватись відповідно до кількості опрацьованого матеріалу.
3. Рецензування методичних статей.
4. Аналіз теми за шкільним підручником з рідної мови. Укладання довідника до певної теми, який включає наступні аспекти: значення даної теми в початковому курсі рідної мови, коло знань, умінь та навичок, що набувають учні у процесі роботи над означеною темою, типові помилки та труднощі, з якими стикаються молодші школярі під час вивчення теми, шляхи запобігання визначеним труднощам та помилкам.
5. Укладання плану-конспекту уроку.
6. Укладання методичного коментаря до типового плану-конспекту уроку з української мови або читання.
7. Добір перевірочних робіт з рідної мови (це можуть бути граматичні завдання до диктантів, контрольні тестові завдання з української мови, добір текстів для перевірки техніки читання та ін.).
8. Аналіз типових учнівських помилок та визначення способів їх подолання.
9. Аналіз вправ, розміщених у підручниках з рідної мови (1-4 кл.).
10. Виконання зі студентами завдань із шкільних підручників рідної мови.

Останній вид самостійної роботи є дуже ефективним, оскільки реалізує одразу дві мети: аналіз вправ та завдань з підручника та водночас це дозволяє студентам зорієнтуватись у доцільності виконання тієї чи іншої вправи на певному етапі уроку. З метою унаочнення сказаного пропонуємо ряд завдань, які можуть бути використані у самостійній роботі майбутніх учителів початкової школи під час вивчення курсу “Методика навчання української мови”.

Тема: Антоніми (3 кл.).

1. Складіть розповідь для учнів 3-го класу про роль антонімів у мовленні, запишіть її так, щоб нею міг скористатися вчитель початкової школи.

Використайте такий опорний матеріал: лежать в основі протиставлення; допомагають висловити думку точно, яскраво, образно, виразно; надають висловленому емоційного забарвлення, впливають на слухача.

Не забудьте нагадати учням, що слова з “не” є антонімами тоді, коли префікс *не-* утворює слово з новим значенням: *воля – неволя, друг – недруг*.

2. I. Прочитайте речення.

1. Сміється сонечко, а берези сумують. (*В. Сухомлинський.*) 2. Взимку виє хуртовина, влітку прийде тепла днина. (*77. Воронько.*) 3. У татка руки тверді та дужі, а в мами були м'які. (*Л. Письменна.*)

II. З цими антонімічними парами складіть самостійно подібні до поданих вище речення, які ви зможете запропонувати учням 3-4-х класів.

Корисно – шкідливо, рідний – чужий, віддалялися – наближалися, ясний – темний, швидкий – повільний, старий – молодий, щедрий – скупий, успіх – невдача, позичати – віддавати, радість – печаль, ранок – вечір.

3. I. Прочитайте учням лексику для написання порівняльного опису “Дуб і берізка”.

Дуб: міцний, сильний, могутній, товстий стовбур, широка, густа крона, пнеться вгору, темна кора.

Берізка: тендітна, ніжна, тонкий стан, маленькі листочки, спускає донизу віти, біла з чорними плямами кора.

II. Доберіть самостійно антонімічні опорні пари слів, які ви запропонуєте учням для написання одного з описів: “Калина і горобина”, “Журавель і лелека”.

Досвід переконує, що однією з умов, яка дозволяє забезпечити дієвість і практичну значущість цього переліку видів самостійної роботи, є усвідомлення того, якими знаннями й уміннями повинен володіти майбутній учитель, щоб забезпечити високу якість навчального процесу.

Отже, можемо зробити висновок про те, що самостійна робота відіграє важливу роль у професійно-методичній підготовці майбутніх учителів початкових класів до викладання рідної мови. Означений аспект формування професійної компетенції майбутніх учителів відповідає потребам сучасної методичної освіти та якісної підготовки педагогічних кадрів.

Порушене питання не вичерпує всіх аспектів аналізованої проблеми, а є одним із перспективних напрямів дослідження значущості самостійної роботи в контексті підготовки майбутніх учителів початкових класів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондар В. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К., 1996.
2. Гецов В. Работа с книгой: рациональные приемы. – М., 1984.
3. Донченко Т.К. Самостоятельная работа студентов по методике преподавания русского языка / Пути улучшения подготовки учителей русского языка. – К., 1984. – С.158-162.
4. Кічук Н.В. Формування творчої особистості вчителя. – К., 1991.
5. Мороз О.Г., Сластьонін В.О., Філіпенко Н.І. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація. – К., 1997. – С.44-80.
6. Пентиліук М.І. Практикум з методики навчання української мови. – К.: Ленвіт, 2003. – 302 с.
7. Пидкасистый П.И. Педагогика: учебное пособие. – Образование, 2002. – 640с.
8. Сластенин В.А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки. – М.: Просвещение, 1976. – 160 с.

Нагрибельная И.А.

САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА СТУДЕНТОВ ПО МЕТОДИКЕ ОБУЧЕНИЯ УКРАИНСКОМУ ЯЗЫКУ КАК ВАЖНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ МЛАДШЕЙ ШКОЛЫ

Статья представляет анализ проблемы использования самостоятельной работы в лингводидактической подготовке учителей младших классов.

Ключевые слова: лингводидактическая подготовка, самостоятельная работа, формы самостоятельной работы, качество профессиональной подготовки.

Nagribelna I.A.

INDEPENDENT WORK ON METHODS OF TEACHING UKRAINIAN LANGUAGE AS AN IMPORTANT CONSTITUENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF PRIMARY SCHOOL SPECIALISTS.

The article represents an application of professional training of future primary school specialists.

Key words: linguistic-didactic training, independent work, quality of professional training.

УДК 378.126:[373.016+808.5]

Нищета В.А.

**ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ЩОДО ВИКЛАДАННЯ РИТОРИКИ
В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ**

Статтю присвячено з'ясуванню окремих лінгводидактичних аспектів формування методичної компетентності студентів-філологів з погляду їх професійної готовності до викладання риторики в загальноосвітніх навчальних закладах, а також шкільного курсу української мови з елементами риторизації.

Ключові слова: професійна компетентність, методична компетентність, методика вивчення риторики, риторика, риторизація, проектування.

Постановка проблеми. Нове століття диктує нові умови організації освітнього процесу. У навчальний процес сучасної школи введено курс практичної риторики, що є пріоритетним напрямом модернізації шкільної мовної освіти. До риторики останнім часом виник суспільний інтерес, що пояснюється всезростаючою потребою суспільства в умінні вправно володіти словом (М. Пентиліук). Риторична освіта є одним із найбільш важливих і перспективних сучасних лінгводидактичних напрямів (Н. Голуб), адже життя потребує фахівців, що володіють високою комунікативною культурою, етикетними нормами поведінки, а система освіти має відповідно реагувати на нагальні суспільні потреби. Одночасно виникла потреба в підготовці фахівців, спроможних компетентно викладати риторичну в загальноосвітніх навчальних закладах.

Реформування освіти, що активно відбувається в Україні, є частиною процесів оновлення освітніх систем багатьох країн світу, спрямованих на практичну реалізацію компетентнісного підходу. Компетентнісний підхід визнаний базовою ідеєю трансформації освіти в країнах Європейського Союзу й розглядається як стрижнева конструктивна ідея неперервної освіти. Україна приєдналася до Болонської декларації, і з того часу вища педагогічна освіта зорієнтована на підготовку компетентного педагога. Однак, на сьогодні розробка ефективних шляхів формування компетентностей майбутніх учителів ще триває.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Компетентність у педагогічній сфері досліджували І. Зязюн, В. Галузинський, М. Євтух, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Столяренко С. Скворцова, І. Сіданіч, А. Мормуль та ін. У науковій літературі педагогічна компетентність трактується як здатність учителя виконувати професійні функції, як теоретична і практична готовність здійснювати професійну діяльність або як сформованість професійних якостей педагога [5].

Професійна компетентність педагога, як зазначає І. Сіданіч, може розглядатись як своєрідна відповідь на проблемну ситуацію в освіті, що виникла внаслідок протиріччя між необхідністю забезпечити сучасну якість і неможливістю вирішити це завдання традиційним